

Tariffnemndas vedtak 23. mai 2013 om fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter

Protokoll 4/2013

Vedtak om fortsatt allmenngjøring av tariffavtalen for renholdsbedrifter.

Tariffnemnda finner at vilkårene for allmenngjøring er til stede og viser til dokumentasjonen av forholdene i bransjen som er lagt fram i LOs begjæring 28. juni 2012, samt til dokumentasjon på lønnsforholdene i renholdsbransjen som Tariffnemnda har innhentet fra Fafo.

Tariffnemnda er kommet til at fortsatt allmenngjøring i bransjen for inneværende periode er et nødvendig tiltak for å oppfylle formålet med allmenngjøringsloven.

På bakgrunn av at Renholdsoverenskomsten er en normallønnsavtale, har Tariffnemnda vurdert særskilt hvilken lønnsats som skal allmenngjøres. Nemndas flertall har besluttet å videreføre allmenngjøring av overenskomstens lønnsats.

Flertallet viser også i denne sammenheng til dokumentasjon på lønnsforholdene i bransjen som er innhentet fra Fafo. I henhold til disse opplysningene lønnes et klart flertall av arbeidstakerne i renholdsbransjen i henhold til eller over satsen i overenskomsten. Det er i stor grad utenlandske arbeidstakere ansatt i små virksomheter som lønnes lavere.

Tariffnemndas medlem Margrethe Meder er uenig i flertallets beslutning og viser til at Tariffnemnda skal anvende unntaksbestemmelsen i allmenngjøringsloven § 6 første ledd, andre punktum. Dette er et klart tilfelle der unntaksbestemmelsen får anvendelse. Allmenngjøring av den høye normallønnsatsen kan ha en lønnsdrivende effekt, og vedtak om allmenngjøring av denne går ut over det som er nødvendig for å oppfylle det bærende hensynet – beskyttelse av utenlandsk arbeidskraft – bak allmenngjøringsloven. Det vises for øvrig til dissensen i det opprinnelige vedtaket.

Tariffnemnda har foretatt en språklig presisering av ordlyden i forskriften § 2 første ledd. Dette innebærer ingen realitetsendring. Bestemmelsen gir uttrykk for at virkeområdet for forskriften skal være sammenfallende med virkeområdet for Renholdsoverenskomsten.

Tariffnemnda er kommet til at § 2 andre ledd skal oppheves. Bestemmelsen gjør unntak fra forskriftens virkeområde for ansatte i bedrifter som er bundet av annen tariffavtale som er inngått med fagforening med innstillingsrett. Dette gjelder i praksis først og fremst Riksavtalen. Etter Tariffnemndas oppfatning er behovet for en slik bestemmelse ikke lenger tungtveiende på bakgrunn av protokoll 16. april 2013 mellom LO/Norsk Arbeidsmandsforbund og NHO/NHO Service.

Tariffnemnda er også kommet til at forskriften § 3 fjerde til sjettede ledd som gjelder tillegg for helg- og helligdagsarbeid ikke skal videreføres. En videreføring av disse tilleggene er etter Tariffnemndas oppfatning ikke nødvendig for å etablere et forsvarlig beskyttelsesnivå på dette området. Bestemmelsene kan også gi uheldige utslag i visse sektorer, særlig innenfor turistnæringen. Det vises for øvrig til høringsuttalelsene fra NHO Reiseliv og Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange. Tariffnemnda viderefører imidlertid tillegget for nattarbeid, da de samme innvendinger ikke kan gjøres gjeldende for dette tillegget.

Tariffnemndas medlem Knut Boddning er uenig i at tilleggene for helg- og helligdagsarbeid fjernes fra forskriften. Alle overenskomster som LO er part i inneholder tillegg for helg- og helligdagsarbeid, men satsene kan variere fra bransje til bransje. Disse satsene kan utgjøre en betydelig del av lønn for arbeid på disse dagene. Boddning mener derfor at det strider mot allmenngjøringslovens formål om å sikre likeverdige vilkår samt hindre konkurransevridning jf. § 1, at disse fjernes. Tariffnemnda anser videreføring av bestemmelsen om reise, kost og losji, jf. forskriften § 5, som nødvendig for å oppfylle allmenngjøringslovens formål. Hvis arbeidstakerne må dekke slike utgifter selv, vil de i praksis ikke oppnå den fastsatte minstelønnen.

Tariffnemnda har vurdert bestemmelsen om dekning av kostnader til reise, kost og losji ved overnatting utenfor hjemmet særskilt i forhold til EØS-avtalen og utsendingsdirektivet (Rådskdirektiv 96/71 EF), og er kommet til at EØS-retten ikke er til hinder for allmenngjøring av slik utgiftsdekning. Tariffnemnda har ved den rettslige vurderingen lagt avgjørende vekt på Høyesteretts avgjørelse i Verftssaken (Rt. 2013 s. 258), hvor Høyesterett konkluderte med at allmenngjøring av Verkstedsoverenskomstens bestemmelser om dekning av kostnader til reise, kost og

losji er i overensstemmelse med EØS-retten. Etter nemndas syn er Høyesteretts vurdering i Verftssaken rettslig avklarende også i foreliggende sak, selv om den gjelder en annen overenskomst.

Høyesterett kom til at hvis den utsendte arbeidstakeren ikke får dekket utgiftene forbundet med utsendelsen, innebærer det at arbeidstakeren i realiteten ikke oppnår minstelønn i direktivets forstand, og dermed oppfylles heller ikke allmenngjøringens formål. Høyesterett bygget i hovedsak avgjørelsen på at bestemmelser om reise, kost og losji kan begrunnes i hensynet til offentlig orden, jf. utsendingsdirektivet artikkel 3 nr. 10.

Tariffnemnda mener at Høyesteretts dom i Verftssaken gir klare holdepunkter for å konkludere med at allmenngjøring av bestemmelser om dekning av kostnader til reise, kost og losji ved overnatting utenfor hjemmet er i overensstemmelse med EØS-retten også på andre tariffområder enn

Verkstedsoverenskomsten/Industrioverenskomsten. Høyesterett la atskillig vekt på at bortfall av allmenngjøring av kostnadsdekning i verftsindustrien vil ha betydning for andre allmenngjorte tariffavtaler med tilsvarende ordninger.

Når det gjelder spørsmålet om kostnadsdekning kan begrunnes i hensynet til offentlig orden, var Høyesteretts argumentasjon generell i den forstand at det ble vist til hvilke konsekvenser bortfall av allmenngjøring av kostnadsdekning kan få for den norske arbeidslivs- og lønnsforhandlingsmodellen som sådan. At verftsindustrien er et frontfag var et støtteargument for Høyesterett i denne sammenheng, men var ikke avgjørende. Argumentasjonen var heller ikke utelukkende begrenset til allmenngjøring av den konkrete overenskomsten. I dommen ble allmenngjøring omtalt som en metode for å motvirke sosial dumping, og allmenngjøringsinstituttet et verktøy for å kunne sikre stabiliteten i den norske arbeidslivsmodellen.

På denne bakgrunn legger Tariffnemnda til grunn at det er forenelig med EØS-retten å allmenngjøre bestemmelser om dekning av kostnader til reise, kost og losji ved overnatting utenfor hjemmet, og at dette er nødvendig for å realisere formålet med allmenngjøringsloven.

Tariffnemnda tar til følge LOs begjæring om at det skal stilles krav om at arbeidsgiver holder skotøy tilpasset arbeidsplassen.

Tariffnemnda har besluttet å oppheve forskriften § 8. Nemnda legger til grunn at bestemmelsen er dekket opp av annen lovgivning og at det ikke lenger er behov for denne bestemmelsen kun av opplysningshensyn.

For nærmere omtale og begrunnelse for forskriften for øvrig vises til Tariffnemndas opprinnelige vedtak 21. juni 2011 om allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter.

Oslo, 23. mai 2013

Johan Kr. Øydegard

Steinar Holden

Knut Bodding

Terese Smith Ulseth

Margrethe Meder

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter

Hjemmel: Fastsatt av Tariffnemnda 23. mai 2013 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 5.

Kap. I. Innledende bestemmelser

§ 1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Overenskomst for Renholdsbedrifter 2012–2014 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Service den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side.

§ 2. Virkeområde og gjennomføringsansvar

Forskriften gjelder for private bedrifter som driver salg av renholdstjenester. Forskriften gjelder for ansatte i slike bedrifter som utfører renhold.

Forskriften gjelder ikke for lærlinger under Reform 94 og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomhet som utfører arbeidsoppdrag som nevnt i første ledd skal sikre at bestemmelsene i forskriften gjennomføres.

Kap. II. Lønns- og arbeidsvilkår

§ 3. Lønnsbestemmelser

Arbeidstakere som utfører arbeid i henhold til § 2, skal minst ha en lønn per time på kroner 161,17.

Arbeidstakere under 18 år som utfører arbeid i henhold til § 2, skal minst ha en lønn per time på kroner 121,01.

For arbeid mellom klokken 2100 og 0600 avtales lønnstillegg i hvert enkelt tilfelle. Lønnstillegget skal være minst 25 kroner per time.

§ 4. Regulering av lønn i forskriftens virketid

Satsene i § 3 skal endres i samsvar med nye satser som måtte følge av eventuelle tariffrevisjoner mv.

§ 5. Utgifter til reise, kost og losji

For arbeidsoppdrag hvor overnatting utenfor hjemmet er nødvendig, skal arbeidsgiver etter nærmere avtale dekke nødvendige reiseutgifter ved arbeidsoppdragets begynnelse og slutt, og for et rimelig antall hjemreiser.

Før arbeidsgiver sender arbeidstaker på oppdrag utenfor sitt hjemsted, skal det være avtalt ordninger vedrørende kost og losji. Arbeidsgiver skal som hovedregel sørge for kost og losji, men fast diettsats, betaling etter regning e.l. kan avtales.

§ 6. Personlig utstyr (arbeidstøy)

Arbeidsgiver holder nødvendig arbeidstøy og skotøy tilpasset arbeidsplassen og arbeidet.

Kap. III. Fravikelighet mm.

§ 7. Fravikelighet

Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår i henhold til avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

Kap. IV. Ikrafttreden mm.

§ 8. Ikrafttreden og opphør

Forskriften trer i kraft straks.

Forskriften opphører å gjelde 1 måned etter at Overenskomst for Renholdsbedrifter 2012 - 2014 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Service på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side blir avløst av ny tariffavtale, eller hvis Tariffnemnda treffer nytt vedtak om allmenngjøring av tariffavtalen.

Forskrift 21. juni 2011 nr 673 om allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter oppheves straks.